

Prof. Albert Sič
Gradarska ul. 18

LJUBLJANA
JUGOSLAVIJA

NOVICICE

za inozemstvo 25. L. Oglasi, za 1 mm. višine in širokosti 1 kolone (65 mm): za trgovske in obrtne oglase 50 stot., za osmrtnice, zahvale, poslana, vabila L. 1'20, oglase denarnih zavodov L. 2'— Mali oglasi: 30 stot. za besedo, najmanj L. 3'—

Staro poglavje

Izpregovoriti hočemo danes par besed o starem poglavju, ki je še vedno novo, o starem poglavju, ki je bilo že tolikokrat pri nas obdelovano, a ga je treba še vedno obdelovati, o starem grehu, o trajajoči naši — sramoti, ki nas spravlja povsod: na ulici, v vlakcu, v trgovini in tudi v lastni hiši.

Evo:

Prvi prizor.

Po ulici hitita dve dekleti. Vidi se jima na prvi pogled, v kljub židanim nogovicam in kratkim krilcem, da sta prišli pred par dnevi v mesto in da jima je zibelka tekla v kaki kraški vasi, ali v solnčni Goriški, ali v kršni Istri. Brhko korakata, živo obračata radovedno oči: mesto ju je popolnoma prevzelo. Kje je sedaj prijazna domača vasica, kje skromna a vendar takó lepa domača streha, kje mati ljubeča, ki se je s solznim očesom poslavljala od svojega otroka, odhajajočega, za zaslužkom v veliko, šumeče in nevarno mesto!

Prišli sta na trg in stopili pred ženico, ki je prinesla sinoči v mesto koš jajec, ki kričavo hvale svoje blago.

Dekleti: «Bon žorno, šjora! Po čem že ta jajca?»

Žena: «Bon žorno, bon žorno! Že bona jajca, že bona jajca inu frišna, po cinkvanta vam jih bom dala!»

Tako se ogovarjajo dekleti in žena, ki so morda zagledale luč sveta v isti vasi. Žena, ki je prinesla težak jerbas v mesto in je še vsa izmučena, seveda misli, da ima opraviti s čistokrvnima lahinja in se reva še muči, da bi jima razumljivo povedala, po čem jima je voljna prodati blago...

Ali ni, da bi človek zardel od sramote?!

Drugi prizor.

Družina je pri večerji. Oče je prišel z dela, utrujen od dela, vpognjen od trpljenja. Mati se vrti okoli ognjišča, po hodniku se lovi z mačko mlajši sin, iz sobe se razlega krik in jok najmlajšega, ki se mu ne da še spati, v kotu stoji pred ogledalom hči in si koketno popravlja glavnik v kratko ostrizanih lasih. Starejšega sina še ni domov.

Oče: «Kje pa je Tone?»

Mati: «Pred vežo je, razgovarja se s prijatelji.»

Oče: «Ivanka, skoči in poklič ga k večerji!»

Hči: «E, lase lo star, el vegnerá ben!»

Oče: «Pojdi ga poklicat, pravim!»

Hči: «Va ti, va ti, mamma, che dovaria cambiarme!»

Mati: «Ma dai, Giovannina, no te vedi...»

Pogovor se takó nadaljuje s hčerjo in nato še s sinom, med slovenskimi stariši in slovenskimi otroci, ki se tudi v razgovoru z lastnimi stariši sramujejo jezika svoje matere.

Ali ni, da bi se razjokal?!

Tretji prizor.

V vlakcu se vozita iz mesta na deželo dva fanta. Njima nasproti sedita dve dekleti. Po kratkih uvodnih besedah so se spoznali in sedaj so že v živahnem pogovoru. Prihajajo iz mesta, govoriyo, seveda, laški. Vlak se ustavi, in mlekarnice se urno dvigajo ter hitijo s posodami proti izhodu. Nesreča je hotela, da se je nekoliko mleka iz vrča vtilo enemu fantov na hlače. Mlekarnica se vsa v zadregi

opravičuje, toda za odgovor prejme poklon: «Brutta sc'iaiva!» Fanta sta eden iz Račic, drugi iz Podgrada in gresta domov za opasilo... Ali ni, da bi človek zaklel?!

Takih in podobnih prizorov je na stotine ali nimajo potem prav naši sodeželani, da se nam sme-

jejo in nas temu primerno tudi spoštujejo? V tem oziru moramo pred našimi sodeželani in sodržavljani italijanske narodnosti sneti klobuk in se jim globoko prikloniti: take sramote sinovi italijanskega naroda niso in ne delajo svojemu imenu...

Klobuk doli pred njimi!

Novice iz vsega sveta

Otok Sumatra v nevarnosti

Veliki 438.000 kvadrat. kilometrov obsegajoči ter okrog 6 milijonov prebivalcev broječi otok Sumatra (ob Aziji) že nekaj časa skoro neprestano zibljejo potresi. Vsak dan prihajajo strašnejša poročila o delovanju tamšnjega ognjenika Merapija, ki bruha lavo med strahovitim podzemljskim grmenjem in tresenjem zemlje. Potresi in izbruhi ognjenika so zahtevali že nad 1000 smrtnih žrtev. Zaradi neprestanega premikanja zemlje obstaja nevarnost, da se ves otok ali deli otoka pogreznejo v morje.

Neusmiljena usoda

Znani ameriški egiptolog dr. Aron Ambers, profesor John Hopkinsove univerze, je umrl na opeklinah, ki jih je dobil pri požaru svoje hiše. Ambers je delal skozi deset let na svoji knjigi, ki naj bi doka-

zala sorodstvo med starim egiptčanskim jezikom in semitskimi jeziki, s čemer bi se razvozljalo sporno vprašanje o postanku egiptčanske kulture. Ko se je vnela hiša, je hotel Ambers reševati dragoceni rokopis. To se mu ni posrečilo. Med tem, ko je brskal po kabinetu, so pogoreli rokopisi, v spalnici pa njegova žena in dete. Ognjegasci so komaj rešili Ambersa na strehi, kjer je stal kakor blazen in stiskal na prsih nekoliko ožganih listov svoje knjige. V bolnici je zvedel o propasti svoje hiše in o grozni smrti svoje rodbine in je takoj nato umrl. Zadel ga je srčna kap.

10.000 steklenic v morje

Amerikanci so vrgli lani v Atlantski ocean 10.000 zapečatenih steklenic, da biugotovili, kakšni so morski tokovi. Eno je dobil neki ribič na Francoskem. Prišla je na otočje Azorov, kakor je povedal v steklenici zaprti listič; spuščena je bila v morje 11. decembra 1925.

TEDENSKI PREGLED

Italija živi v znamenju «žitne bitke». Ta bitka se bije doslej le v obliki propagande po časopisju, po zborovanjih in shodih. Prvi minister Mussolini je izdal za taka zborovanja posebno poslanico, v kateri pravi:

«Na pokrajinskih zborovanjih je treba resno in odločno povedati vsem črnim srajcam, da je od vlade započeta velika gospodarska bitka odločilne važnosti za razvoj, bodočnost in veličino fašistovskega režima in fašistovske revolucije. — Potrebno, absolutno potrebno je, da je sleherni fašist duhovno in praktično pripravljen za to bitko in da v tej smeri vpliva na vse svoje tovariše. Vlada stoji trdno na krmilu in deluje brez prestanka za gospodarski vzdig Italije. Vsi fašisti jo morajo posnemati. Treba je pokazati svetu drugi veliki dokaz naše volje, naše vztrajnosti in sile.»

Propaganda za žitno bitko se je začela širiti tudi med vojaštvom. V to svrhu je državni podtajnik za vojsko general Cavallero ustanovil pred dnevi poseben vojaški propagandni urad, ki bo pojašnjeval vojakom važnost racionalnega obdelovanja polja z najnovejšimi tehničnimi pripomočki. Vojaški oddelki si bodo od časa do časa ogledali posamezna žitna polja, da se na ta način pripravijo o koristnosti obdelovanja zemlje po pravilih najnovejše tehnike.

Rusija. Dva važna dogodka iz Rusije zadnjih dni: Smrt šefa revolucijonarne policije «Čeka», Dzeržinskega, in izgon Zinovjeva iz političnega biroja centralnega odbora ruske komunistične stranke. Rusko ljudstvo smrti Dzeržinskega ne bo obžalovalo. Kot šef in organizator zloglasne ruske «Čeke» je postal sicer najsilnejši mož sovjetske Rusije, obenem pa tudi eden izmed najbolj obsovanih. V sled tega ni čudno, da se širijo vesti, da njegova smrt ni bila naravna, temveč da je bil zastreljen. Nedvomno pa je, da mu bo «Čeka» težko našla enakega namestnika.

Izključitev Zinovjeva iz političnega biroja centralnega odbora ruske komunistične stranke je posledica hudega spora med dvema strujama v komunistični stranki, med strujo, ki se hoče vrniti k vojnemu komunizmu in med strujo, ki hoče komunistične ideje spraviti v sklad z razvojem razmer v Rusiji, tudi s pomočjo tuje kapitala gospodarski okrepi. Prvo strujo zastopa Zinovjev, ki se izdaja za edinega pravega tolmača Leninovih naukov, drugi struji pa so

na čelu Stalin, Rikov, Buharin in drugi.

Zinovjev, ki je svoj čas z vso krutostjo nastopal proti opoziciji v komunistični stranki, je sedaj postal vodja te opozicije. Na zborovanjih njegovih pristašev se odkrito napoveduje boj stranki in centralnemu odboru.

Z izključitvijo Zinovjeva iz centralnega odbora se sedanje vodstvo komunistične stranke, seveda, še ni popolnoma rešilo. Zinovjev je namreč še vedno predsednik izvršilnega odbora III. internacionale, v kateri predstavlja vsaka komunist. stranka le en del. Tudi tukaj zastopa Zinovjev skrajno stališče. Načel je in še širi z vsemi sredstvi delo za ustvaritev enotne fronte socialističnih in komunističnih strank v vseh državah, kar tudi v okviru III. internacionale povzroča proti njemu silen odpor. Ni izključeno, da bo tudi tukaj vpliv Zinovjeva oslabilen, kar bi imelo velike posledice za nadaljnje smernice III. internacionale.

Francija. Francija preživlja hude čase. Vkljub temu, da je ena izmed najbogatejših dežel na svetu, v kljub temu, da je izšla iz svetovne vojne kot zmagovalka, se nahaja danes v takih križih in težavah na gospodarskem in denarnem polju, kakor malo katera druga država. Veliki stroški, ki jih je imela po vojni, da okupira del Nemčije in jo s tem prisilila, da spoštuje podpisane mirovne pogodbe v Versaillesu, dalje ogromni dolgovi, ki jih je morala napraviti v teku vojne, da je lahko zmogala, in končno velikanski zneski, ki so bili potrebni za zopetno vzpostavitev najbolj industrijelnega dela plemenite francoske dežele, popolnoma uničene v teku vojne po Nemcih, vse to je vplivalo na gospodarstvo Francije tako, da so dolgovi vedno bolj rasli in da je vrednost francoskega denarja čedalje bolj padala.

Kako pomagati?

Dva izhoda sta: ali država najme pri bogatejših sosedih, na pr. pri Angležih ali Amerikancih večje posojilo, ali pa se denar nabere v deželi sami, od lastnih državljanov, potom visokih davkov, ali na podoben način. Prva pot, to je potom posojila v inozemstvu, nima nobenega pristaša v vsej Franciji, brez razlike strank. Ponosna Francija si hoče sama, brez tuje pomoči, pomagati iz zadrege, ker se zaveda, da je bogata dovolj, da prenese tako veliko žrtev.

Pri vprašanju, da bi se od lastnih državljanov pobirali prispevki, s katerimi naj bi se pokrile velike državne potrebe, so se pa stranke v parlamentu razdelile v dva tabora: v take, ki so stali bolj na kapitalističnem stališču, in ki so zahtevali, naj se uvedejo visoki davki, ki bi jih morali plačevati vsi državljani, bogati in revni, ter v take, ki so stali na nasprotnem stališču, da naj se namreč kapitalistom odvzame del njihovega premoženja. Vnel se je

hud socijalen boj.

Prvim je stal na čelu predsednik republike Poincaré, drugim župan mesta Lyon, Herriot. Ta boj se je bil že v prejšnjem parlamentu, pred dobrimi dvema leti, in oba tabora sta bila tako močna, da ni mogel eden drugega premagati. Zato je bil parlament razpuščen in 11. maja 1924. so se vršile nove volitve, pri katerih je Poincaréjeva grupa propadla, Herriotova pa zmagala. Posledice teh volitev so bile velike. Konservativci in kapitalisti, katerim na čelu je stal Poincaré, in ki so do sedaj imeli vladno v svojih rokah, so se morali umakniti, da, oditi je moral celo predsednik republike Millerand sam, čeprav po ustavi teče predsednikova poslovna doba sedem let, on pa je predsedoval šele dve leti, in ga nihče ne more prisiliti, da ostopa. Millerand pa je tako storil, ker je bil prepričan, da je tako v interesu domovine.

Toda tudi v novem parlamentu ni bila situacija dosti boljša. Kmalu se je pokazalo, da sta oba tabora še vedno tako močna, da drug proti drugemu ne moreta zmagati. In tako se je zgodilo, da je sledila vlada vladi. Vsaka, ki je prišla, je morala v kratkem iti, ker je imela premalo pristašev in preveč nasprotnikov. Sam Briand je v zadnjem času sestavil kar deset vlad, ki so padale druga za drugo, ker je hotel vzakloniti gotove davke, katerim so bili socialisti in komunisti, pa tudi druge njim sorodne stranke protivni. Z nekaterimi finančnimi zakoni je sicer uspel, a pri drugih je zopet propadel, ker mu jih zbornica ni hotela odobriti. Ko je zadnjič padel s svojo vlado, je prišel na vladno njegov nasprotnik Herriot, ki pa ni ostal ministrski predsednik niti dva dni, ker mu je parlament pri prvi seji glasoval nezaupnico.

Vse te zmede so povzročile Franciji veliko škodo, posebno radi tega, ker je francoska valuta strašno padala. Nekaterih se je že oprjel skorobup in so zahtevali uvedbo diktature ter odpravo parlamenta. Toda, Francoz je preveč ponosen na svojo demokracijo, preveč ljubi in ceni svobodo, preveč zaupa v globoko politično zrelost in patriotizem svojega naroda, nego da bi mogel kaj takega dopustiti.

In tako je, kakor vedno, ko se je Francija nahajala v težkih časih, tudi to pot zopet zmoglo pravo in iskreno domoljubje ter dobri genij velikega francoskega naroda. Voditelji so začasno pozabili na interese svojih strank in na nasprotstva preteklih let ter, so z ozirom na najvišjo korist domovine, sestavili vlado iz zastopnikov vseh glavnih strank v parlamentu. Zaostali so le komunisti in pa del socialistov, ki pa bodo vladno podpirali. V tej vladi je 6 bivših ministrskih predsednikov. Tako sedijo danes pri isti mizi še večerajšnji politični protivniki: Poincaré in Briand poleg Herriota in drugih. Vodi jih namreč ena skupna skrb, ena skupna dolžnost: usoda domovine. Pokazali so se zares prave in velike patrijote.

Uspeh gotovo ne bo izostal. Deloma se je že pokazal: pri prvi seji parlamenta, na kateri je nastopila ta nova vlada, je dobila ogromno večino glasov za sebe. Drugi še važnejši uspeh pa je bil v tem, da je francoski frank, ki je bil že močno padel, v samih dveh dneh pod novo vlado pridobil eno petino svoje vrednosti. Novi vladi, ki bo imela sicer težko nalogo, se gotovo posreči, privedi francosko državno gospodarstvo zopet na zdravo in solidno podlago ter tako pridobiti Franciji zopet ono mesto med prvimi državami na svetu, ki ji gre po pravici.

DNEVNE NOVICE

Ljudsko štetje iz leta 1921.

Leta 1921. se je vršilo popisovanje ljudstva v naših krajih. Ker je to bilo prvo štetje po koncu vojne in po okupaciji dežele od strani Italije, je zelo zanimivo; saj so nastopile velike spremembe: mnogo ljudi je pomrlo, mnogo se jih je izselilo, pa tudi priselilo itd.

Ministrstvo narodnega gospodarstva v Rimu, ki zbira te podatke za vsako deželo iz cele Italije, priobčuje vsako toliko statistične podatke iz posameznih dežel. Te dni je izšla knjiga, ki prinaša uradne podatke o ljudskem štetju v Julijski krajini. Za nas

vseh so ti podatki zanimivi in važni; zato bodo «Novice» poročale v prihodnjih številkah marsikaj, kar iz te knjige proizhaja in se tiče našega ljudstva. Za danes se omejujemo na to, da priobčujemo podatke o številu in narodnosti prebivalstva v Trstu in okolici, da se tako vsak lahko poduči za oni kraj, ki ga zanima, koliko ima ljudi, koliko od teh je Slovencev, koliko Italijanov itd. Vsakdo potem tudi lahko primerja to, kar je tu zapisano s stanjem, kakor je danes, da ugotovi spremembo.

Torej, na 31. dec. 1921. je bilo:

K r a j	skupnega prebivalstva	od teh Italijanov	od teh Slovencev	tujcev
v Trstu, mesto s spodnjo okolico	228.583	198.886	11.694	18.003
na Koniovelju	985	311	663	11
„ Proseku	1272	379	869	24
„ Miramaru	46	46	—	—
„ Sv. Križu	1792	1054	724	14
na Opčinah	2495	1252	1218	25
v Banah	215	45	168	4
„ Trebčah	806	152	647	7
„ Padričah	331	64	261	6
„ Oropadi	428	47	373	8
„ Bazovici	820	106	702	12
„ Lipici	55	21	34	—
„ Lonjerju	827	21	797	9
Skupaj	258.655	202.582	18.150	18.125

Škoda, da ti podatki niso razdeljeni tudi med mesto Trst na eni strani in razne kraje spodnje okolice na drugi strani (Škedenj, Sv. Mar. Magd. Spodnja in Zgornja, Rocol, Sv. Ivan, Kolonja, Škorklja, Greta, Rojan, Barkovlje). Zelo zanimivo bi bilo vedeti, koliko je celokupnega prebivalstva v vsakem od teh krajev in koliko od tega je Slovencev.

Za zgornjo okolico pa nam povedo številke, da ima skupno 10.072 prebivalcev. Kar se tiče na-

rodnosti, je posebno važno poudariti, da je bilo po statistikah, ki jih je bila Avstrija napravila leta 1900. in 1910. ter še prej, prebivalstvo zgornje okolice skoro izključno slovensko; ta najnovejša statistika izkazuje 3496 Italijanov in le 6956 Slovencev (med tem ko je 120 tujcev). Pa še od teh 6456 Slovencev jih glasom uradne statistike 4853 govori italijansko!

Prihodnjč priobčimo še kaj o ljudskem štetju, in sicer o drugih krajih.

svoj čoln ter odveslal z vsemi močmi proti obali:

Prepozno!

Na obali se je bila medtem zbrala množica ljudi, ki so s črnimi slutnjami pričakovali prihod čolna. Med množico je bilo tudi nekoliko zdravnikov, ki so se takoj oprijeli ponesrečencev. Toda dočim se jim je posrečilo spraviti k življenju otroka, za očeta ni bilo več pomoči. Zdravniki — poseben talec je šel s hidroplanom tudi po primarija dr. Gandussija — so ugotovili, da ga je zadela v morju kap. Trpel je baje že prej več časa za srčno hibo.

Usoda je hotela, da je tudi on našel smrt v morskih valovih kakor pred leti njegova dva brata.

Truplo ponesrečenca so začasno postavili na pare v Portorozah in so ga po prihodu bratov in ostalih članov pokojnikove družine prepeljali v Trst, kjer se je vršil včeraj, v sredo, eden največjih pogrebov, kar jih je videlo zadnja leta naše mesto.

Vremenske izpremembe.

Letošnje leto je precej muhasto. Začelo je s potresom, nadaljuje se z nevihtami in poplavami in ni izključeno, da nas bo obdarilo še z drugimi dobrotami, kakor je toča in podobno. Po približno enem tednu lepega poletnega vremena so začeli v začetku tega tedna zopet nalivi, in v torek zvečer je udarila še toča, ki je ponekod po deželi povzročila precejšnjo škodo.

V takih razmerah je, seveda, tudi letina precej skromna in ne obeta nič dobrega za zimo, katero vremenski preroki slutijo dolgo in trdo. Blagor mu, ki se mu je ni treba bati...

TRŽAŠKI BLAGOVNI TRG.

Gene dne 28. t. m. na debelo:

radižniki 20—80, belo zelje 50 do 100, vrzote 90—100, krompir (letošnji) 40—50, radič 80—300, fižol 80—120, fižol za luščenje 110 do 220, fižol zelen mali 100—180, ble-des —, grah 140, buče 55—100, kumare 60—80, špinača 50—80, malancane 140—210, korenje — paprik (zelena) 350—400, česen 150 do 200, čebula 40—80.

Sadje: Marelice 290, breskve 100 do 750, «amoli» 80—220, cimbarji 80—120, ronglo 200—220, češplje 90 do 200, fige 120—200, jabolka 70 do 150, hruške 120—480, jagode 800, grozdje 200—800, pomaranče 50 do 70 L zaboj, limone 12—45 L zaboj.

Trg je bil preobložen s paradiznikom, ki je bil predmet najživahnejšega kupčevanja. Veliko je bilo povpraševanja po sadju, posebno finem, katerega je bilo na trgu malo. Naenkrat so padle v količini hruške in jabolka, kar je dvignilo njih ceno. Še vedno je, razen starih pokrajin kraljevine, Istra, ki zalaga trg, najsiho s sadjem ali zelenjavo. Paradižnik je sploh ves iz Istre. Krompirja je bilo na trgu zelo malo, istotako tudi interesentov.

Kupčija precej mrtva.

DROBNE NOVICE Z DEŽELE

Izvozni trg v Gorici dne 27. in 28. julija 1926.

Cene (27. VII.): vajin od 0.60 do 0.65; paradižniki od 0.40 do 0.60; hruške od 0.90 do 2.60; češplje od 2.60 do 3.—; krompir 0.38; jabolka od 0.80 do 1.70.

Cene (28. VII.): vajin od 0.50 do 0.60; paradižniki 0.40 do 0.60; hruške od 0.70 do 3.—; češplje od 2.80 do 3.40; krompir 0.38; jabolka od 0.90 do 1.80.

Hrušk je prišlo, kakor sedaj skoraj vsak dan, precej na trg. Takoj se prodajo večje hruške in boljše vrste, drobnjad ostaja na trgu. Po večini gre blago v Avstrijo.

Z vajinom je še vedno dobra kupčija. Prav tako tudi s krompirjem, opaža se pa, da ga ne gre več toliko ven radi zaščitne carine v Avstriji in Nemčiji.

S sadjem je sploh sedaj kupčija zelo razvita. Dobro blago se takoj proda in sicer po zelo ugodni ceni. Vsakdanja izkušnja mora naučiti naše ljudi, da le dobro blago, sadje boljše in večje vrste se proda po dobrih cenah. Drobnjad ostaja. Zato sadite samo žlahtne vrste.

IZ KANALA.

Na dostojen način je v nedeljo zvečer tudi kanalska Čitalnica proslavila petdesetletnico našega velikega Ivana Cankarja.

V prijazni dvorani g. Križniča se je zbralo precej občinstva, da se pokloni spominu največjega slovenskega pisatelja, ki je pokazal slovenskemu narodu pot do luči in resnice.

V lepem govoru nam je g. Kristjan Baudaž opisal Cankarjevo življenje, delo in trpljenje, ter njegovo neizmerno ljubezen do rodne matere. Umetniški užitek so nudile recitacije g. Milana Skrbinška, ki se ravno sedaj nahaja v Gorici in ki je iz prijaznosti sodeloval pri proslavi.

V precejšnji meri so izvršili svojo dolžnost tudi kanalski igralci, ki se niso ustrašili trudu in delu, ker prvo dejanje Cankarjeve «Lepe Vide» so podali z najboljšim uspehom. Pri tem nam je posebno pohvaliti g. Kristjana Baudaža in mladega gosp. Staniča, v katerega brezdvomno lahko stavimo velike nade.

Goriška igralca g. Košuta in gosp. Krašna sta nam res na umetniški

način podala dva prizora iz dramatisiranega «Hlapca Jerneja», to je prizor na «Tičnici» in «V ječi».

Tudi mi imamo vero in zaupanje v Boga, kakršno je imel Jernej, iščemo pravice, a nismo je še našli, a imamo upanje, da se to, kar se ni posrečilo ubogemu hlapcu, posreči nam.

Precejšnje število občinstva se je posebno pri prizoru «V ječi» vedlo skrajno nespodobno. Ljudje, ki iščejo burk in komedij, naj gredo v cirkus.

Čitalnici pa moramo čestitati k uspehu.

PREŠNICA.

Že zdavnaj ni videla Prešnica toliko ljudi kakor minulo nedeljo. Privabilo je domače društvo «Zora» prijatelje od blizu in daleč na prireditve, od katere smo odnesli vsi najlepše vtiske. Priznati moramo hvalevredno, da goje vsa društva v našo pesem in da bi lahko bila za vzgled marsikateremu večjemu kraju. Vsi zbori, domači, kakor oni iz Ocizle, Klanca, Črnotič, Podgorij in iz Beke kažejo od ene prireditve do druge večje uspehe. Posebno nas je razveselilo, ko smo videli «Lilijo» iz Beke t. j. prvi nastop po vojni pod vodstvom mladega pevovodja Hreščaka. Igra 1. april je vzbudila precej smeha in zabave. Po končanem sporodu se je razvila živahna zabava. Uspeh vse prireditve je bil na splošno zelo zadovoljiv. Čestitamo!

PODGORJE.

Objavljamo in potrjujemo resničnost vsebine:

«Z ozirom na razna sumničjenja in šikane Vas prosim, da bi objavili v Vašem cen. listu, da nisem ne jaz, ne kak član družine Poljako, Podgorje 51 pisec dopisa, ki je izšel okoli Velike noči t. l. pod šifro «P. S.» in z naslovom «Iz Podgorja».

Poljak Saba.»

IZ SEŽANE.

Na trgu v Sežani je bilo na prodaj dne 22. julija t. l. 302 glavi živine, in sicer: 134 glav volov, krav in telet, 41 konj in 127 prašičev. Cena goveji živini od 4 do 430 lir stot žive teže, teleta od 6 do 650 L st. mrtve teže, konji 1500 do 4000 L glava; prašički 5 do 8-tedenski 65 do 140 L glava. Kupčija s prašički in teleti prav dobra. Kupčija govejo živino radi valute nestalna. Iz Jugoslavije je bilo na trgu le malo živine, vzrok valuta in delo na polju.

Prihodnji tržni dan 12. avgusta 1926.

Tržaška občina ima komisarja

Poročali smo že o krizi, ki je nastopila v tržaškem mestnem svetu vsled posredovanja fašistovskega komisarja g. Riccija. Fašistovski mestni svetovalci so kar nenadoma uvideli, da prav za prav ne gre, da bi še nadalje ostali v mestnem svetu, ki se kar ni mogel vziveti v nove razmere, katere ne dovoljujejo, da bi tržaška pokrajina živela svoje življenje, ločeno od ostalih pokrajin v državi. Podali so torej svojo demisijo, kateri je kmalu sledil razpust mestnega sveta in imenovanje komisarja, ki je prevzel njegove posle. Za komisarja je bil imenovan kom. Ernest Perez. Novoimenovani komisar je izdal proglas, v katerem naznanja, da je prevzel upravo občine. Poudarja nadalje, da so mu tukajšnje razmere povsem neznanne, da pa bo po svojih najboljših močeh skrbel za prosep mesta in za procvit njegovega italijanstva. Novi komisar je rodem iz Palermo.

Bivši župan sen. Pitacco je tudi izdal na meščanstvo proglas, v katerem se s toplimi besedami poslavlja od mestne uprave.

«Novice» — nezaplenjene

Zadnja številka «Novic» — ni bila zaplenjena. To novico smo sprejeli mi in tudi naši čitatelji z veseljem in obenem s presenečenjem, kajti naj pišemo še tako mirno in previdno, ne vemo ne ure, ne dneva... Ob tej priložnosti prosimo naše dopisnike, naj bodo njihovi dopisi stvarni in mirno pisani. Nekoliko dopisov smo morali vreči v koš, ker so vsebovali sporočila, ki jih ne moremo objaviti, če nečemo tvegati zaplenitve lista. Naj to torej upoštevajo in razumejo tudi naši dopisniki, kakor že upoštevajo in razumejo — sodeč po več pismih, ki so nam prispela — tudi naši čitatelji.

«Istarska Riječ» posvarjena

«Istarska Riječ», ki je bila že šestnajstkratek (petkrat v tem letu)

zaplenjena, je prejela v osebi svojega odgovornega urednika g. Staraga «posvarilo». To je najstrožji ukrep, ki ga predvideva novi tiskovni zakon. Po drugem posvarilu mora odgovorni urednik odstopiti in dotični list mora prositi za priznanje novega odgovornega urednika. Če prefektura tega novega odgovornega urednika ne prizna, mora list prenehati.

Hotel rešiti otroka in utonil v valovih

V Portorozah je v ponedeljek našel žalostno smrt v cvetoči dobi 45 let eden najbolj znanih in najodličnejših industrijalcev naše dežele, duša paroplovne družbe Cosulich, ladjedelnice v Tržiču in nenadomestljiv član vodstev vseh važnejših industrijskih in trgovskih podjetij tržaškega mesta.

Evo kako se je zgodila nesreča:

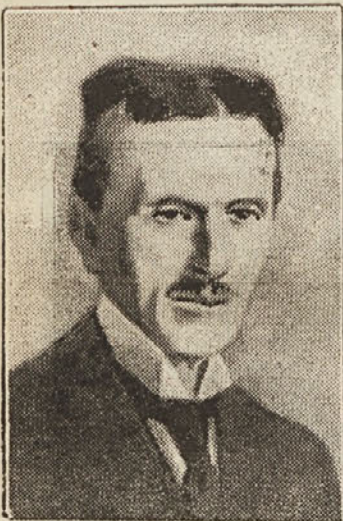
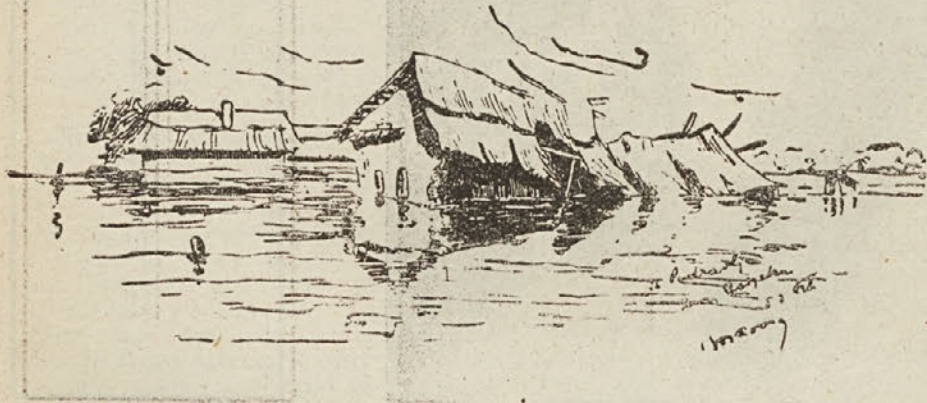
Okoli 3. popoldne je kom. Oskar Cosulich, ki se je nahajal na letovišču v Portorozah, odjadral s katerjem, ki ga je sam vodil, na majhen izlet po portoroškem zalivu. V jadrnici se je nahajal z njim njegov 4-letni sinček, njegova žena, ki pa je že v kopalnišču skočila v vodo, in guvernanta.

Ko je jadrnica dosegla daljavo kakih 600 metrov od obali, jo je začel Cosulich obračati nazaj. V tem hipu je njegov otrok, ki je sedel zadaj pri krmilu, nenadoma izgubil ravnotežje in padel v morje. Oče ni niti za hip pomišljal in je planil za njim, da ga reši. V hipu sta oba izginila v valovih... Ko je guvernanta, ki je ostala pričela je viti roke in obupno klicati na pomoč. Klice na pomoč so slišali ljudje na obali, in dva čolna, ena jadrnica in en ribiški čoln, sta takoj odhitela na pomoč. Ribič, domačin iz Izole, je brez nadaljnega premišljanja skočil v vodo in po dolgem trudu se mu je res posrečilo najti ponesrečenca. Otrok se je krčevito oklepal očetovega vratu... S pomočjo tovariša z jadrnico je ribič potegnil očeta in otroka iz vode in ju dvignil v

Prizori iz poplave v Jugoslaviji.

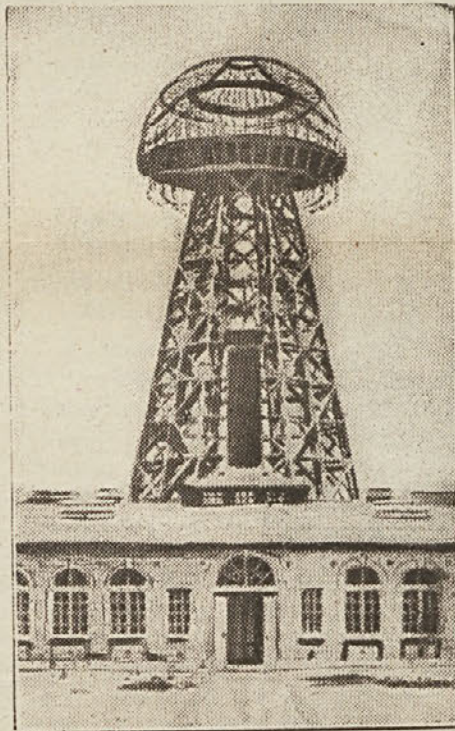

Bogate slavonske domove odnašajo valovi

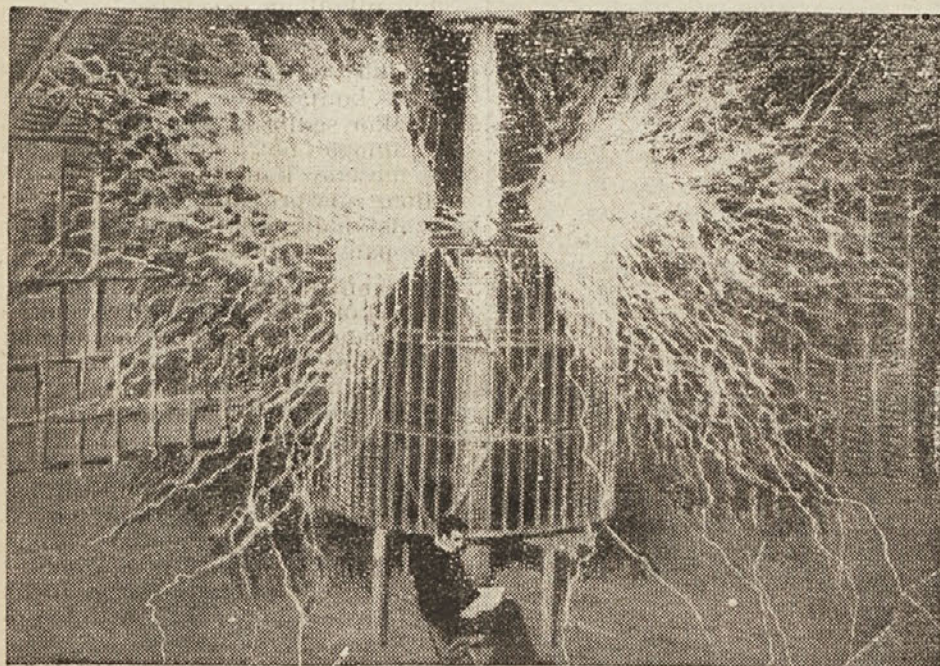

Nikola Tesla, eden največjih fizikov na svetu, je dne 10. t. m. obhajal svojo 70. letnico. Nikola Tesla je rodom iz Like in živi sedaj v New Yorku. Bil je vedno zaveden Jugosloven in je ostal tak tudi sedaj, ko se njegovo ime s spoštovanjem izgovarja po vsem svetu.

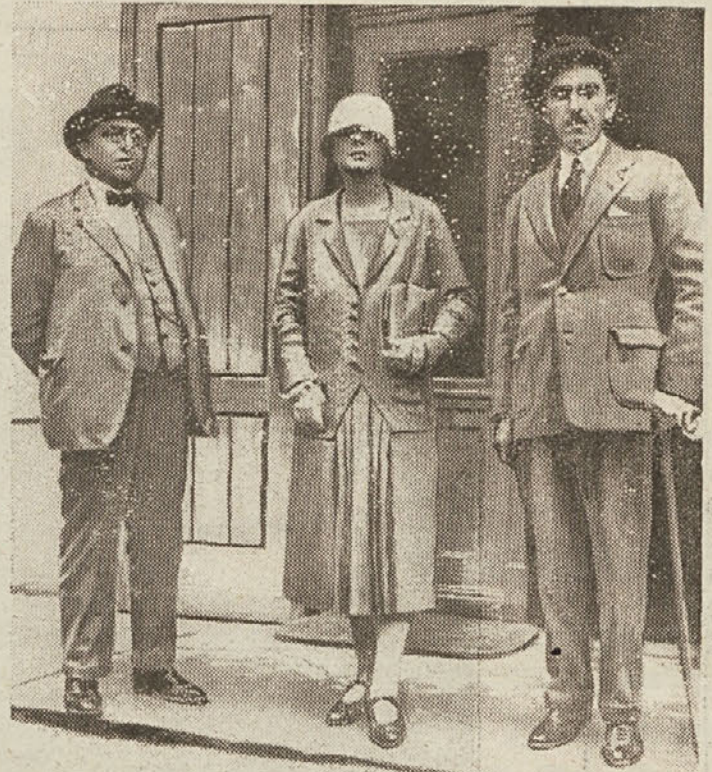
Ob priliki njegove sedemdesetletnice so se ga spomnili večji listi vsega sveta z daljšimi članki. Jugoslovenski kralj ga je ob tej priložnosti odlikoval s posebnim redom.

Teslin stolp s pomočjo katerega je mogoče brez žic prenašati elektriko za razsvetlavo in pogon strojev.

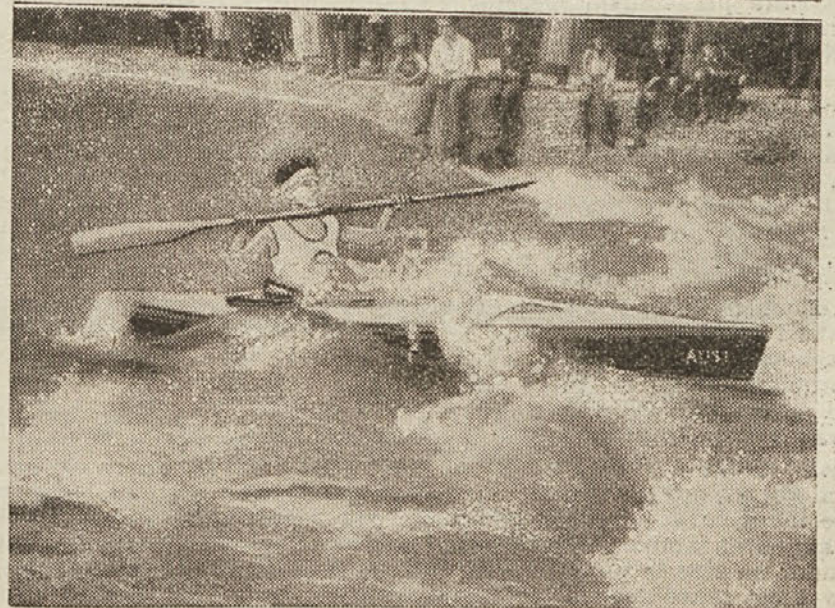
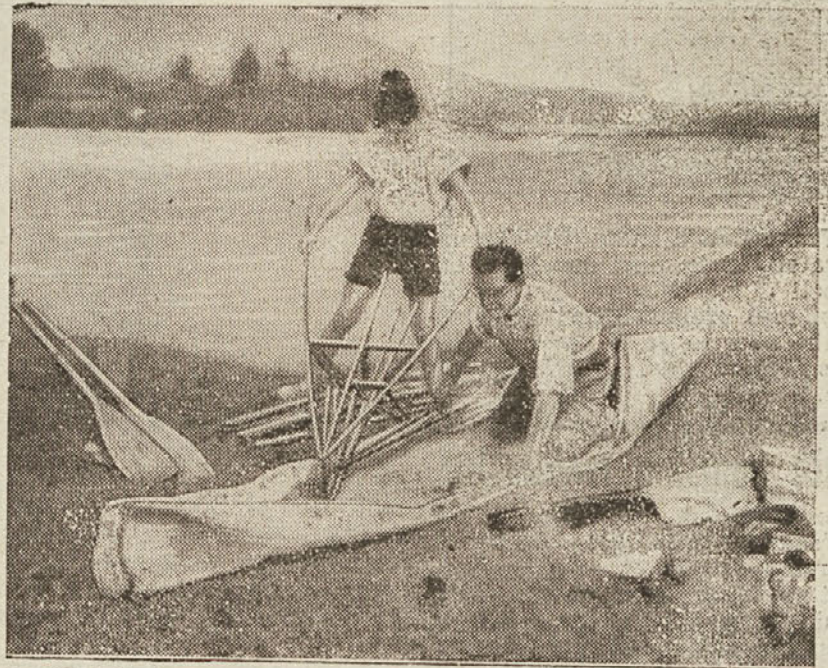
Nikola Tesla sredi veličastnih bliskov električnih tokov, ki jih je izumil in ki se tudi imenujejo po njegovem imenu, njemu se je tudi prve mu posrečilo brzojaviti brez žice.

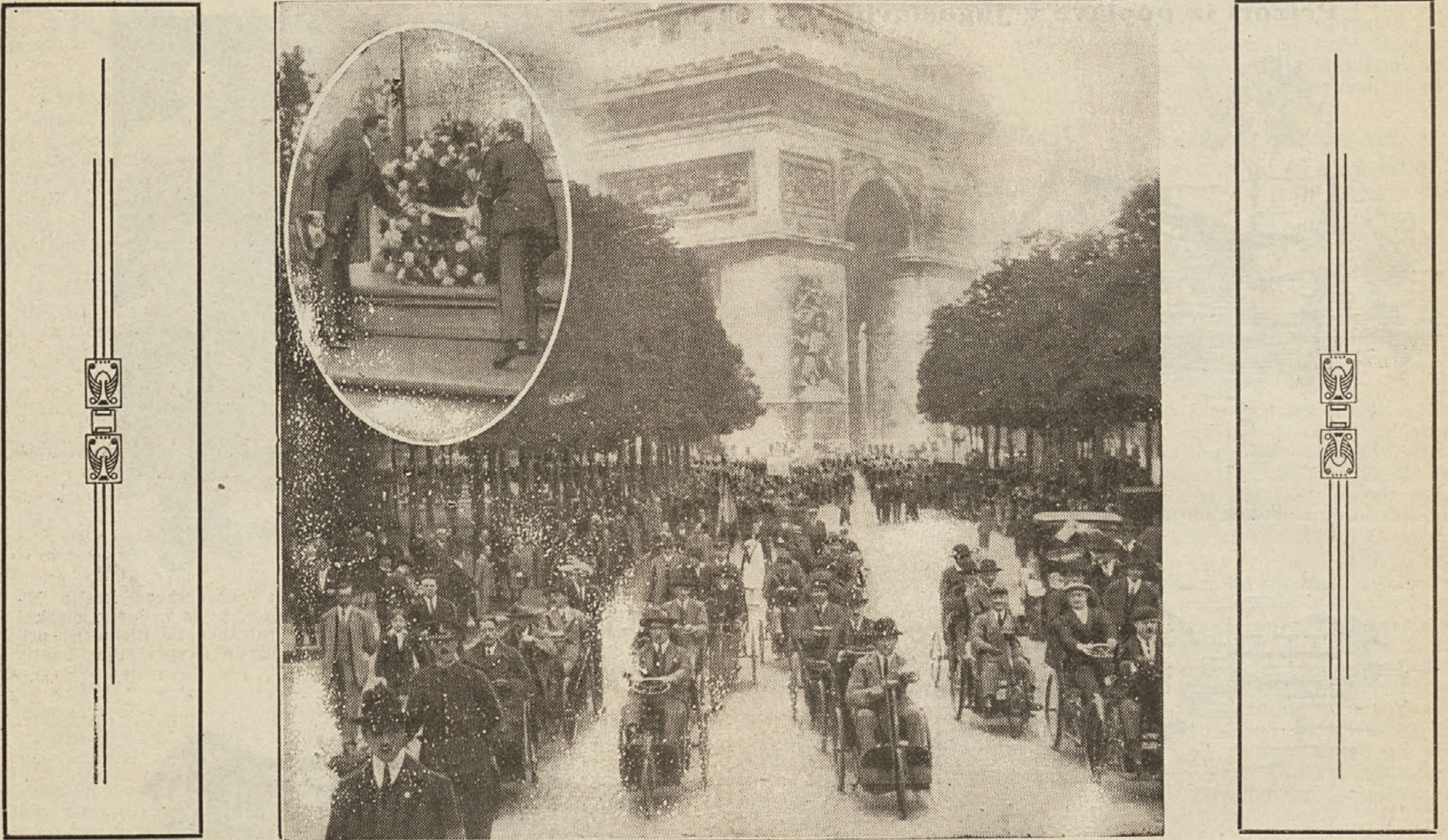
Princ Peter Petrović-Njegoš sin pokojnega črnogorskega kralja Nikole, v družbi svoje žene in zdravnika (na desni), ki je nedavno obiskal jugoslovenskega kralja Aleksandra, svojega bratranca, na Bledu. Ob priliki tega obiska se je baje govorilo tudi o ureditvi vprašanja imetja bivše črnogorske dinastije.

Ženski dom v Parizu. V Parizu je bil nedavno zgrajen dom za brezposelne dekleta in žene. Na tisoče žen in deklet ima tu hrano, stanovanje, šolo in zatočišče pred nevarnostmi velikomestnega življenja.

Zložljivi čoln. Prva slika nam predstavlja razloženi platneni čoln, ki se da tako zviti, da ga lahko nosiš na hrbtu. Druga slika nam predstavlja zložljivi čoln v vodi.

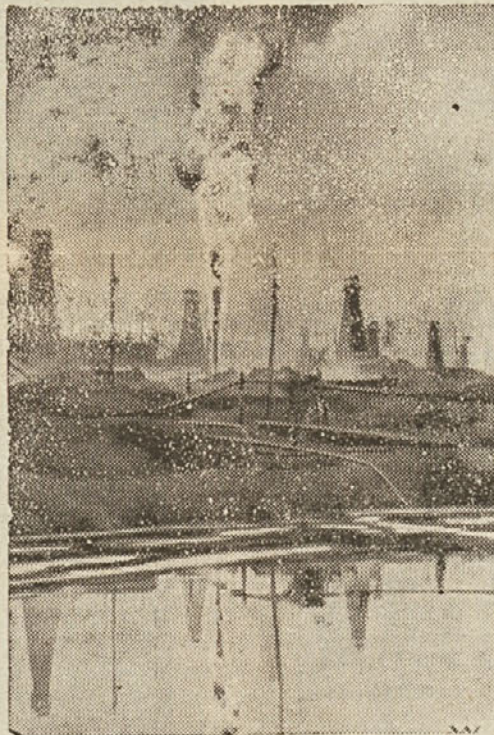

Z invalidskega kongresa v Parizu.

Obhod invalidov po mestu po dokončanem kongresu. Slika v okroglem okvirju prikazuje položitev venca na grob neznanemu vojaku.

Dr. Franc Detela znameniti slovenski pisatelj, ki je umrl dne 11. t. m. v starosti 76 let. Njegova dela segajo v vse sloje družabnega življenja, našemu ljudstvu pa se je posebno priljubil s svojimi spisi iz življenja na kmetih.

Požar v tvornici petroleja na Romunskem, kjer je povzročil milijonsko škodo.

Čudna živalica. Iz križanja med psom in lisico je nastala živalica, kakor nam jo kaže zgornja slika.

Zvljače konjskih mešetarjev

Trikov konjskih mešetarjev je nebroj. Vsak dober konjski mešetar je neke vrste umetnik, ki zna vsako malenkost izkoristiti in prilagoditi tako, da pride na svoj račun. Zato je tudi težko sistematično razdeliti te trike. Neštete finte pri konjski mešetarji si izmislili in razdelili vsak mešetar sam. Konjski mešetarji pravijo, da se mora vsak dober mešetar bolje razumeti na ljudi, kakor na konje. In če opazujemo vrvenje na sejmiščih, moramo priznati, da je ta prislovica temeljno pravilo v praksi konjskih mešetarjev. Konjski mešetar ne more loviti svojih žrtev na čokolado, lepe besede ali nado na mašten dobiček, kakor delajo razni drugi posredovalci. Svoje žrtve si ne more poiskati in ogledati, ker nima zato potrebnega časa. Kupca mora na mah proučiti in mu že iz oči brati, kakšne so njegove želje in kako je podkovan v spoznanju konj.

Konjski mešetar skoraj nikoli ne nastopa kot dober poznavalec konj. Tudi če takoj na prvi pogled spozna, da se kupec na konja malo razume, mu vendar na žive in mrtve zatrjuje, da je v njem takoj spoznal strokovnjaka in da prizna na konju vsako napako, ki jo kupec najde. Sam pa pri tem vljudno opozarja na to in ono napako, ki je konj v resnici nima.

To dela samo zato, da bi mogel kupec ugotoviti, da konj dotične napake nima. Konjski mešetar pa dobro ve, da kupec pri iskanju dozdevnih napak rad pozabi na napake, ki jih konj v resnici ima. Konjski mešetar že na prvi pogled ve, da je imel kupec opraviti s konji samo tri mesece v jahalnici, kjer je bil več na tleh kakor na konju. Ker to ve, mu brez sramu zatrjuje, da je spoznal v njem izbornega jahača, ki potrebuje vročerknega konja. Obžaluje, da slučajno nima pri roki takega konja, marveč samo mirne, ki bodo tako znamenitemu jahaču težko po volji. Tako se zgodi, da proda konjski mešetar takemu strokovnjaku mrho, ki komaj hodi. Zadovoljna sta oba. Mešetar zato, ker se je iznebil kljuseta, kupec pa zato, ker mu ni bilo treba priznati, da potrebuje konja, ki je komaj nekoliko živahnejši kakor oni iz lesa in s piščalko.

Neizkušenelega kupca preslepari konjski mešetar vedno. Pa tudi izkušen kupec, ki se dobro spozna na konje, ni varen pred ploho mešetarjevega besedičenja. Konjski mešetar ima pogosto opraviti s kmeti, ki mu na podlagi lastnih izkušenj nikoli ne zaupajo. Tu mora konjski mešetar svojo zgovornost podvojiti, da odvrne kupčevu pozornost od konja in skrije napake, ki bi jih kupec pri temeljitem ogledu gotovo zapazil. Svojo zgo-

vornost podpre mešetar s triki, ki jih je toliko, da lahko skrijejo vse konjeve napake. Če hoče kupec ogledati konja od blizu, manevrira mešetarjev pomočnik s konjem tako, da vidi kupec vedno samo ono stran, kjer ni nobenih napak. Ako pa kupec izrečno zahteva, naj mu pokaže mešetar tudi drugo stran, vodi pomočnik konja v tako zvani osmici. Tako se zgodi, da kupec vidi, da je konjeva glava po okretu obrnjena v nasprotno smer, redko pa se zaveda, da se je med pogovorom z mešetarjem, konj obrnil za 180 stopinj in da vidi zopet isto stran, kakor je videl poprej. Včasih se pa zgodi, da kupec opazi ta mešetarjev trik. Toda s tem mešetarja še ni spravil v zadrego. Ako kupec ogleduje konja s tiste strani, kjer ima napake, napravi mešetarjev pomočnik vedno tako, da začne konj skakati in brcati. S tem je podrobni ogled onemogočen.

Zelo učinkovito in razširjeno sredstvo konjskih mešetarjev je v tem, da postavijo konje vedno tako, da stoje s sprednjimi nogami višje kakor z zadnjimi. S tem trikom skrijejo večino napak na prednjih nogah. Teža telesa je prenešena na zadnje noge in tako izgine ena glavnih napak, ki jih opažamo pri mnogih konjih, da so namreč prednje noge v kolnih prešibke. Noge se napno in konj napravi vtis dobrega

tekača. Tudi razne napake na hrbtu, zlasti izbočenost, se dajo na ta način zelo lahko prikriti. V tem primeru si pomagajo konjski mešetarji tudi s kocem, ki ga pri konju z izbočenim hrptom nikoli ne pozabijo.

Koc rabi konjski mešetar rad tudi tedaj, ako mora pokazati kupcu jahalnega konja. Koc ne tlači konja tako kakor sedlo in zato je konj med hojo mnogo bolj prožen. Ako pa mora mešetar konja osedlati, ravna s sedlom zelo previdno in ga pomakne bodisi bolj naprej ali nazaj, kakor je pač telesni ustroj konja.

Vsak konjski mešetar ve, da nadušljivega konja ne sme preveč nakrmiti, preden ga postavi na sejem. Konjski mešetarji pa znajo tudi izborno spreminjati barvo konj. Pa ne samo to. Oni znajo napraviti konja celo večjega ali manjšega. Kadar se mora videti manjši, ga vprežejo v velik voz, v nasprotnem slučaju pa v majhen voz. Ako rabi mešetar za vprego dva približno enako visoka konja, izravna razliko med njima s tem, da vpreže večjega konja na levo stran. Ako se konj plaši, trdi konjski mešetar, da je še mlad. Ako pa preveč opleta z nogami, ga hvali kot mirnega.

In tako se igra konjski mešetar s kupcem kakor mačka z mišjo, če le hoče.

IZ LONJERJA.

V nedeljo popoldne se je pri nas zgodila velika nesreča, katere žrtev je postal komaj 15-letni Angel Kastelic.

Bil je topel dan, in več dečkov, med temi tudi omenjeni Angel, se je šlo kopat v vaški kal. Ta je obzidan in vsled deževja je v njem precej vode in blata. Dečko je neprevidno skočil v vodo, dasiravno ni znal plavati. Toda zagazil je v blato, iz katerega se ni mogel več rešiti. Ostali so klicali na pomoč, toda ta je prišla že prepozno. Ko so ga z veliko težavo potegnili iz vode, je bil nesrečni deček že mrtev. Bil je prenešen v kapelo na katarinskem pokopališču. V ponedeljek ob 7 zvečer se je razvil mnogoštevilen sprevod proti cerkvi, odkoder se je vrnil na pokopališče. Vaška godba je med pogrebom igrala pretresljive žalostinke, deklice v belih oblekah so obsule prezgodnji grob dragega Angela z rožami. Ne-popisna je žalost matere vdove in bratca. Z njima žaluje vsa vas, kajti pokojnik je bil dober in priden, in dasi še tako mlad, že opora svoji materi.

Spavaj sladko, dragi Angel, saj tvoje trpljenje je končano! Nesrečni materi in bratcu iskreno sožalje.

MAČKOLJE.

Opozarjamo ponovno, da priredi naše Bralno-pev. društvo «Primorsko» s sodelovanjem bratskih društev prihodnjo nedeljo, 1. avgusta, ob 4. uri popoldne vrtno veselico s sledečim sporedom: 1. Deklamacija Soktato: «Il ciccio»; 2. J. Aljaž: «Pogovor z domom», poje mešani zbor pev. društva «Slavec» iz Ricmanj; 3. E. Adamič: «Kaj pa delajo ptički» poje «Slavec» iz Ricmanj; 4. Klemenčič: «Oj, poglejte ptičke», poje mešani zbor iz Ocizle; 6. a) S. Ferluga: «Naša pesem», b) E. Adamič: «Lipa», poje meš. zbor pev. društva «Slovenec» iz Boršta; 7. H. Volarič: «Na ples», poje moški zbor domačega društva «Primorsko»; 8. J. Štoka: «Laži zdravnik» burka v dveh dejanjih, igrajo domači diletantje; 9. Prosta zabava in ples.

Pridite v nedeljo vsi v Mačkolje, da preživimo par veselih uric in pozabimo vsaj za trenutek gorje.

BORŠT.

Novic nič posebnih. Pravijo, da odpre prihodnjo nedeljo naš Veli Ferluga zopet restavracijo in gradu Mocco. Velika večina vaščanov in občanov sploh, mu to iz srca želimo, saj s tem marsikateri zasluži. Koliko piščancev, jajc, kruha, vina, sadja, zelenjave smo prodali v Mocco in s tem na lahek način svoj pridelek vnovčili. Odkar je pa v Mocco zaprto, se to občutno pozna. Če se res uresniči zopetno odpretje, iskreno pozdravljamo!

Minulo nedeljo smo imeli tudi pri nas — «šagro». Ljudi je bilo povsod natlačeno. S čim se ljudje zadovoljujejo. Da le udari boben, pa lazijo ljudje od vseh strani skupaj. Godba je od zadnjič, ko sem jo slišal precej popustila. Opazilo se je, da manjka šola. Skrbite tudi za duševno izobrazbo. Proč s plesi!

Zobčevo gostilno so nekateri ponočni razgrajajči pomazali s črnimi madeži. Doslej ni bilo mogoče izslediti teh nočnih «umetnikov».

Dasi sem smrtni sovražnik plesov, vendar sem pri vseh, ki so se do sedaj vršili v Bregu: kolikor v Dolini, Boljuncu, Borštu in Ricmanjih opazil nekaj razveseljivega, to je, da mladina poje izključno same slovenske pesmi. Živela naša zavedna mladina!

IZ RICMANJ.

Šolska razstava.

Ze ob vstopu v za to pripravljeno šolsko sobo sem bil sila prijetno iznenaden nad slikovito in okusno urejenim razstavljalnim kulturnim hramom. Vse lepo razvrščeno in nanzano; same pestre, a resne barve. Pri natančnejšem vpogledu v poedina dela, v kolikor se spoznam, se nisem mogel dovolj načuditi tako skrbno in precizno izdelanim deškim, osobito pa ženskim ročnim delom, ki so bila izgotovljena pod vodstvom večše učiteljice gdčne Turko, ki je zlasti za ženska ročna dela naravnost strokovnjakinja v pravem bistvu tega izraza. Razstavljeni so bila tudi dela odraslih deklet, ki obiskujejo «tečaj» za slične tvore od proste do proste minute in ure, zlasti v zimskem času.

Koliko koristi prinaša ta velikopotezno zamišljena ideja v kulturni, moralnem in gospodarskem oziru, se

ne da popisati. Kolikih «muh» se je s tem otreslo veliko izmed teh, sedaj intenzivno pridnih deklet! Zelim, da se te vaje ročnih del po možnosti nadaljujejo in tvori sami izpopolnjujejo, da se bo vrzel, ki je nastala v med- in povojni dobi zamašila. Skrbni in neutrudljivi ter nesebični mravljji g. Turkovi naše največje priznanje, njenim ovčicam pa kličemo: naprej po tej zdravni poti, pravilno in pošteno zasnovani!

Za gospodinje

Prejeli smo s prošnjo za objavo: Dr. Krekova gospodinjstva šola v Zg. Šiški pri Ljubljani, ki je bila l. 1913. ustanovljena in ki je do sedaj stanovala v najeti hiši v Selenburgovi ulici, se je preselila na svoje lastno posestvo v Zg. Šiški pri Ljubljani.

Legat posestva je krasna, zdrava, mirna, ob gradu park in poleg velik vrt. Ta gospodinjstva šola pripada k meščansko-gospodinjstvom šolam in ima pravico javnosti.

Šola obsega celodnevno desetmesečno gospodinjstvo šolo, posebne kuharske tečaje za boljšo kuho zvečer in v počitnicah, kakor tudi tečaje za konzerviranje sadja in zelenjavi.

Glavni predmeti so: kuha, serviranje, šivanje, gospodinjstva opravila in vrtnarstvo; razen tega se pa poučuje še: vzgojeslovje, slovenščina, računstvo z gospodinjstvom, knjigovodstvom, zdravjeslovje, državnostanstvo, hranslovje, nauk o gospodinjstvu itd. Na željo se dajejo posebne ure za francoščino, angleščino, nemščino in klavir.

V tem kratkem času svojega obstoja šteje gospodinjstva šola do sedaj že 700 absolventinj.

V šolskem letu 1925-26 je morala gospodinjstva šola prekiniti s poukom radi ovir, ki jih je stavilo stanovanjsko sodišče vselitvi v kupljeno posestvo. Letošnje šolsko leto 1926-27 pa prične gospodinjstva šola zopet s poukom, in sicer s 1. septembra t. l.

Prospekti na razpolago. Priglase sprejema vodstvo dr. Krekove gospodinjstva šole v Zg. Šiški pri Ljubljani. Sprejme se pa le gotovo število učenk, zato naj se reflektantke javijo čim prej.

Gospodarske novice

(Nadaljevanje poglavja o gnojilih) (Glej predzadnje «Novice»!)

Dušičnata gnojila so tista, ki vsebujejo dušik. S temi gnojili dosežemo uspeh, ki ga pripisujemo dušiku sploh. Pospesujejo torej razvoj listi in mladja. Mladike pa bodo bolj nežne in rahle, ako primanjkuje drugih redilnih snovi. Zaradi tega tudi ne kaže gnojiti s temi gnojili v poznem poletnem času, ker bi slabo dozorel les. Z najboljšim uspehom gnojimo z dušičastimi gnojili drevju, ki ima slabo rast ali ki boleha. Kot dušičnata gnojilo smo že označili gnojnico. Od umetnih gnojil hodi-jo za naše razmere v poštev čilski soliter, žveplenokisli amonijak (amonijev sulfat) in v zadnjem času tudi apneni dušik.

Čilski soliter je lahko raztopna snov, ki vsebuje 15 do 16% dušika, to se pravi, v 100 kg gnojila je 15 do 16 kg te redilne snovi. Ker potrebuje drevo na 1 m² na leto približno 17 g dušika, bo torej treba potrositi na vsak m² 110 g tega gnojila ali na drevo z 1 m dolgimi vejami 1¼ kg. Čilski soliter potrosimo vedno le povrhu in ga že vsaka najmanjša vlaga raztopi in potegne v zemljo. Treba je torej z njim gnojiti pred dežjem ali po dežju, da ne bi preostala tekočina morda škodovala koreninam. Raztopljeni čilski soliter

vsrkavajo koreninice takoj in vsled tega tudi takoj učinkuje. Ne zadržuje ga pa zemlja, in kolikor ga ne porabijo korenine v kratkem, zaide v globočino in je tako rekoč izgubljen. Zaradi tega smemo gnojiti s čilskim solitrom le drevju, ki je že ozelenelo, ki torej takoj uporablja in prebavlja gnojila. Tudi ga smemo potrositi naenkrat le malo, da ga morejo korenine posrkati v kratkem. Dolež, ki je namenjen drevesu, razdelimo na 2 ali 3 dele in jih potrosimo v času 14 dni ali 3 tednov. Ako nam primanjkuje gnojnice, nimamo boljšega sredstva, da pomagamo zanično rastočemu drevesu, nego je čilski soliter, seveda, če mu je sploh še mogoče pomagati.

Žveplenokisli amonijak je neka sol zelenkaste barve, ki vsebuje 20% dušika, pa ne učinkuje tako hitro kakor dušik v čilskem solitru. Tudi se ni bati, da bi nam ga splaknila vlaga v globočino, ker ga zemlja zadržuje. Kjer je pod drevjem okopana zemlja, ga podkopljemo. Gnojimo z njim že jeseni ali pozimi, da se do spomladi tako razkroji, da ga lahko uporabi jejo korenine. Dušik tega gnojila je 1/10 manj vreden nego čilskega solitra. Na 1 m² površja rabimo torej 90 g žveplenokislega amonijaka ali za drevo zgoraj omenjene velikosti približno 1¼ kg.

Apneni dušik ima v sebi 15 do 20% dušika. To gnojilo učinkuje bolj počasi, in ker je šele kratek čas v prometu, nimamo še z njim v sadjarstvu zanesljivih izkušenj.

Kalijeva gnojila vsebujejo nam že znano redilno snov kalij in vplivajo torej na razvoj čvrstega listja in lesa. Prav gotovo pa tudi vplivata dušik in kalij na prvi razvoj sadu po oploditvi. V naših razmerah hodita kot kalijeva gnojila v poštev kajnit in kalijeva sol.

Kajnit vsebuje približno 12% kalija, razen tega pa še različne druge primesi, ki ne vplivajo vedno ugodno na globokejšo koreninsko sadnega drevja. Mnogi sadjarji svare naravnost, naj ne rabimo tega gnojila v težki zemlji. Prav preprost račun nam tudi pokaže, da je redilna snov kot taka cenejša v kalijevi soli, ki vsebuje 40% in več kalija, torej 3¼krat toliko kot kajnit. Kalij je v kalijevi soli še precej raztopen in učinkuje razmeroma hitro. Kalija je treba na 1 m² 20 g, torej kalijeve soli 50 g ali za drevo prej imenovane velikosti 60 dkg. Kalijevo sol lahko podkopljemo v zemljo ali pa tudi potrosimo samo povrhu. To delo smemo izvršiti jeseni, pozimi ali tudi v zgodnji spomladi. Ni se treba bati, da bi se nam kalij poizgubil, ker ga zemlja precej dobro drži. Glede kalijeve soli bi še omenili, da se da dosti naših posestnikov preslepiti s tem, da dobe za isti denar veliko večjo vrečo kajnita nego kalijeve soli, ne pomislijo pa, kakšna je redilna vrednost obeh gnojil.

Izvrstno kalijevo gnojilo je lesni pepel. Posebno mnogo kalija ima pepel od listnega lesa in je bukov pepel ravno toliko vreden kot kajnit. Ako zbiramo lesni pepel, ga lahko porabimo namesto kalijevih gnojil. Nespametno je torej prodajati pepel in kupovati umetna gnojila. V premogovem pepelu pa ni nič kalija, ampak le neko-

GLYKOL

proti malokrvnosti

Jako učinkovito sredstvo posebno v poletnem času in v vročini. Kdor se čuti šibek na živcih in trpi na glavobolu, naj uporablja edino le „GLYKOL“, ki ozdravi v najkrajšem času. - Cena steklenici L 7.—. Za celo zdravljenje zadostuje osem steklenic.

Dobiva se le v lekarni Castellanovich, Via Giuliani 42 (Sv. Jakob)

Zobozdravnik D. Sardoč

špecialist za ustne in zobne bolezni perfekcioniran na dunajski kliniki ordinira v TRSTU Via Imbriani 16/III. (prej Via S. Giovanni) od 9—12 in od 5—7 ure

Pridnega kovaškega vajenca išče Fran Sirca, storje-Sež.

ZOBOZDRAVNIK Dr. LOJZ KRAIGHER

specialist za zobe in usta sprejema v Gorici na Travniku št. 20 in v AJDOVŠČINI (nasproti posojilnici)

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom uraduje v svoji lastni hiši ulica Torre bianca 19, I. nad.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tek. račun in vloge za ček. promet ter obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema Dinarje na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne celice (safes)

Uradne ure za stranke od 8½ - 13, 16-18 Ob nedeljah je urad zaprt Telefon št. 25-67.

Najstarejši sloven. denarni zavod

«ATLANTE»

Italijanska zavarovalna družba Delniška glavica 15.000.000

Sedež Via Torino 51 Lastna palača Via F. Corridoni 39 MILAN MILAN

Posluje v panogah: Življenje — Požar — Tatvina — Individualna civilna odgovornost.

Predsednik: E. cav. di Gran Croce senator ing. Cesare Nava.

Odbornik delegat - glavni ravnatelj Grand'Uff. Aldo Annoni.

AGENCIJE PO VSEJ KRALJEVINI

Oficijelna zavarovateljica MILANSKEGA SEJMA

GLAVNA AGENCIJA V TRSTU: Piazza Garibaldi 4. 611

Ste-li poravnali naročnino?

liko apna in neke spojine, ki bi utegnile celo škodovati rastlinskim koreninam, ako bi jih pognojili s svežim takim pepelom. Lesni pepel je izvrstno gnojilo, premogov pepel pa raje spravljajmo na kompost.

Fosforna gnojila. Od fosfornih gnojil rabijo pri nas **superfosfat** in **Tomasovo žlindro**. Sem spada pa tudi **kosna moka**.

Največ fosfora je v semenu in v sadu sploh. Največ cvetja nasuže tisto drevo, ki mu ne primanjkuje fosforne kisline. S to redilno snovjo in apnom se razvije tudi najlepši sad. Razvidno je torej, da doniša sadjarstvo dobiček le, če ne primanjkuje drevu fosforne kisline. Ravno v naši zemlji je te redilne snovi povsod premalo. Računa se, da porabi sadno drevje na 1 m² površine na leto 5 g fosforne kisline.

(Konec prih.)

Razno

VELIKANSKA EKSPLOZIJA V AMERIKI.

Največje municijsko skladišče sveta zletelo v zrak. — Dve mesti porušeni.

V municijsko skladišče ameriške vojne mornarice v Lake Denmark pri mestu Doverju, kakih 40 milj daleč od New Yorka, je med nevihto udarila strela. Nastala je ogromna eksplozija. Veter je zanašal ogenj na sosedna skladišča, ki so zletela v zrak eno za drugim. K sreči se je nesreča zgodila na praznični dan, ko ni bilo v tovarnah delavcev. Zletelo je v zrak 300 poslopij. Uničen je deseti del ameriške municije. Prebivalstvo okoliških vasi in mest se je v strahu razbežalo, misleč, da gre za potres. Dve manjši mesti Monat Hope in Hibernija sta se popolnoma porušili. Škoda gre v sto milijone dolarjev.

JEDILA, KI KREPIJO SPOMIN...

V 13. stoletju so takratni padarji ljudi zdravili bolj s «coprnijami» kakor z zdravili. Takrat so si izmišljevali zdravila, katerih zdravilnost ni bila z ničemer utemeljena. V letu 1523. je izšla knjiga nekega strasburskega zdravnika, ki navaja jedila, katera baje krepijo spomin. Med drugim priporoča knjiga kokoši, kopune, male ptice, mlade peteline, ki jih je pa bilo treba vživati pečene. Kostrunje in ovčje meso je po mišljenju tega padarja spominu zelo škodljivo. Odsvetoval je tudi jedila, ki napihujejo. Dobra so baje kuhana sveža kokošja jajca. Vse ribe so škodljive, manj sladkovodne kakor morske. Od sadja je dovoljeval ta zdravnik samo dobro dišeča jabolka in lešnike. Od pijač je priporočal zmerno pitje dobrega rdečega vina.

KDO JE MOČNEJŠI?

Kako se je lord prepričal o kovačevi moči. Neki angleški lord, ki je bil strasten rokoborec, je slišal mnogo hvale o moči nekega kovača, kateri je delal v svoji kovačnici blizu Glasgowa. Namenil se je, da ga gre obiskat ter njegovo hvalisano moč preizkusiti. Nekega dne je prijahal pred kovačnico atleta, stopil s konja, ga privezal k plotu ter stopil k presenečenemu kovaču, rekoč: «Moj dragi, jaz sem prišel iz Londona samo da zvem, kdo od naju je močnejši.» — Ne da bi besedico odgovoril, je kovač odložil kladivo, zagrabil lorda okrog pasu ter ga vrgel čez plot na cesto. Ko je lord prišel malo k sebi, je šepal nazaj proti kovačnici, kovač pa zarjove nad njim: «Kaj se hočete?» — «Nič posebnega», odvrne lord, «samo še konja mi vrzite čez plot, da bom mogel domov jahati.»

KAJ VSE ZMORE SKROMEN MEŽNAR?

Cerkveniški pomočnik pri katedrali Chichester na Angleškem je bil 34 let v službi, katero je vršil nad vse vestno. Uro je moral vsak dan navijati. V zvonik vodijo stopnice, katere imajo do ure ravno 100 stopnic. Vsak dan je vreteno 250krat zavrtel ter pri tem težo četr tona dvignil 24 metrov visoko. To da skupno število v vseh 34 letih: 1,241.000 stopnic, vreteno je zavrtel 3,102.500 krat, ter dvignil 2102 toni, nič manj kot 302 kilometra visoko, ali natančno 302.492 metrov, t. j. za 34 Mount Everestov ali za 105 Triglavov.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU

ima v skladišču ulica Raffineria št. 7 in Torrebianca št. 19:

Semena: Preizkušena semena jenske repe, solate endivije, motvilca, broklev, cvetočega karfijola, detelje inkarnatke, spinače, več vrst graha in vsa ostala poljska in vrtna semena.

Sredstva za pokončavanje rastlinskih škodljivcev: Angleško modro galico, žveplo ventilirano, apneni arzenik «Azol» železno galico, «Silvena» razkuževalno sredstvo proti vsem merčesom itd.

Kmetijsko orodje: Škropilnice znamke «Vermorel», Ferrara, Volpi; žveplalnice, razno ročno vrtno in polsko orodje, kose znamke «Merkur» od 70/cm, znamke «Hymalaia» od 60 in 65/cm, grablje lesene, senevile itd.

Orala znamke «Sack» in znamke «Bäcker» plužna telesa za lesene gredlje, slamoreznice, itd.

Kmetijske stroje vseh vrst nabavlja po želji posameznika od najboljših tu in inozemskih tovarn v najkrajšem času in po najzmernejših cenah.

Za natančnejša navodila obrnite se na našo centralo v ulici Torrebianca 19.

UMETNA GNOJILA.

Zbiramo predznanbe za naročila superfosfata in amonijevega sulfata. Čim več naročil dobimo, tem cenejše bodo naše ponudbe, Cene so odvisne od Vas samih.

Vabimo vse one, ki bodo potrebovali superfosfat in amonijev sulfat, da prijavijo množino potrebe brez obveze naročila. Naročbe bomo sprejemali, ko bomo izdali naše ponudbe in navedli cene.

Prijave sprejema:

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU

ulica Torrebianca št. 19.

KMETIJSKI STROJI.

Tržaški kmetijski družbi v Trstu ima dospel prihodnji teden velika izbira raznih strojev iz inozemstva in sicer:

Slamoreznice znamke «Mayfarth» raznih velikosti, grozdne stiskalnice, grozdni mlini, gnojnične sesalke, mlečni posnemalniki, itd.

Vabimo vse one kmetovalce in zadruge, ki se za te stroje zanimajo, da si jih koncem prihodnjega tedna ogledajo v naših skladiščih v ulici Raffineria 7. in Torrebianca 19.

Odgovorni urednik: JANKO RUNTIČ.

KNJIGARNA IN PAPIRNICA

J. ŠTOKA

Trst, Via Milano 37

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

Lastna knjigovoznica

Založba VEDEŽA, Kleinmayerjevega italijansko-slovenskega in slovensko-italijan. SLOVARJA.

Ima v zalogi vse najnovjše slovenske knjige.

Naročila po pošti se izvršijo točno in hitro

G. PIKEL

POSTOJNA

Trgovina z mešanim blagom železnino in steklom na drobno in debelo.

Josip Klun

trgovina porcelanastih predmetov
TRST, ul. Mazzini 40, prej ul. Nuova
SKLADIŠČA:

Piazza Scorcola št. 1 in v prosti luki skladišče št. 6, l. - Telefon 29-84. B. Velika izbira porcelana, gline, stekla emajliranih in aluminijastih kuhinjskih posod in bogata izbira

predmetov za poročna darila

Izključna prodaja cilindrov za luči št. 3, 3, 8, 11 na debelo za Trst, Furlanijo, Istro in Dalmacijo iz najčistejšega kristaliziranega stekla. Cilindri oviti v kartonastih škalljah mesto v slami.

Cene brez vsake konkurence!!

Čevljarnica Forcessin

Odlikovana na mednarodni razstavi v Genovi z „Diploma di gran premio“
TRST - Via Giuseppe Caprin št. 5 pri Sv. Jakobu - TRST

Kdor išče obuvalo cenó a vendar lepo, ta bo pomislil malo, se kupil kar na slepo!

In šel bo k „FORCESSINU“, ki v Trstu vsem od kraja — ubožcu al' bogatinu — najboljše čevlje daja ...

Čevlji za delo
L 48.—

Čevlji za delo
L 48.—

BUFET PRIMC

Trst, ulica XXX Ottobre 19, nasproti kavarne Commercio

Točim najboljše istrsko in vipavsko vino ter kraški teran. — Vedno sveže Dreherjevo pivo. Mrzla in gorka svinjina, sardine itd. — PGSTREŽBA TOČNA. Za obilen obisk se priporoča

Lastnik IVAN PRIMC.

JAKOB BEVC - TRST

urarna in zlatarna

Trst - Campo S. Giacomo št. 5

Podružnica: S. M. Magdalena zg. št. 1

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah
KRONE plačuje više kot vsi drugi
RAZNA DARILA ZA BIRMANCE.

KLINIKA Dr. CICERO

POSTOJNA

Notranje bolezni in operacije.

ŽARKI X

hitro zdravljenje jetičnega vnetja vršcev.

Spomnite se „Šol. društva“!

„MUNDLOS“ šivalni stroji

„Göricke“

dvokolesa, motorini „FIAM“ in belgijske puške se vdobe le pri

Josipu Kerševaniju

GORICA — Piazza Cavour 9 — GORICA

Prva odlikov. tovarna in zaloga pohištva

Tvrška ustanovljena l. 1898. na Goriškem Tvrška ustanovljena l. 1898.

Gorica, ul. Carducci 14 (pr. Gosposka ulica)

50 spalnih in jedilnih sob na izbero od najnavadnejših do najbolj luksurjoznih. - Cene zmerne. - Solidna izdelava. Lastno izdelano pohištvo od najboljših profesionistov.

ANTON BREŠČAK

GORICA, Via Carducci 14 (prej Gosposka ul.)